

ÖVERKALIX
KOMMUN

Riktlinjer för serveringstillstånd

Bygg- och Miljönämnden

Reviderad 2026-06-11

Kvalitetsdokument	Beslutad av Bygg- och Miljönämnden § 32	Datum 2021-04-15	Reviderad (dat) 2026-06-11
Dokumentnamn Riktlinjer för serveringstillstånd			
Avser verksamhet Handläggning enligt alkohollagen	Giltighetstid Tillsvidare	Uppföljning	
Ansvar och genomförande Bygg- och Miljönämnden		Revidering Årligen eller vid behov	

platsen är utmärkt

Innehållsförteckning

Riktlinjer för alkoholservering	1
Bakgrund	1
Tillämpning av alkohollagen	1
Syfte med riktlinjen	1
Mål	1
Kommunens information.....	2
När behövs serveringstillstånd?.....	2
Ansökan och avgifter.....	2
Hur länge tar det?	2
Inhämtning av remissyttranden vid prövning.....	3
Villkor vid meddelande av serveringstillstånd	3
Serveringstider	3
Vilka olika serveringstillstånd finns att söka?	4
Stadigvarande tillstånd	4
Tillfälliga tillstånd	4
Kryddning av snaps	4
Gårdsförsäljningstillstånd	4
Provsmakning av alkoholhaltiga drycker och preparat	5
Undantag - alkoholservering på särskilda boenden	5
Tillämpning	5
Stadigvarande tillstånd till allmänheten	6
Vad krävs av sökanden - Lämplighetsprövning.....	6
Kunskapskrav.....	6
Krav på serveringslokal	7
Uteservering.....	7
Servering.....	7
Rumsservering och minibar på hotellrum	8
Alkoholpolitiska olägenheter	9
Lokaler i kommunens regi	9
Lokaler i närhet av fritidsgårdar och annan ungdomsverksamhet.....	9
Idrottsanläggningar/Nöjesanläggningar	9
Tillfällig servering till allmänheten	10
Festivaler och andra evenemang	10
Tillfällig servering till slutna sällskap	11
Alkohol drycker som inte medges enligt serveringstillstånd	11
Marknadsföra med hjälp av alkohol.....	11
Tillsyn	12
Förebyggande tillsyn	12
Inre tillsyn	12
Yttre tillsyn	12
Åtgärder vid överträdelser	12
Lämna restaurangrapport.....	13
Meddela förändringar.....	13
Försäljning av folköl	14
Anmälan och egenkontroll	14
Tillsyn och kontroll.....	14
Kontrollköp	15
Sanktioner vid lagöverträdelser	15
Överklagan	15
Bilaga 1 Serveringstillstånd – handläggning från ansökan till beslut	16

Riktlinjer för alkoholservering

Bakgrund

I Riksdagen fastställda alkoholpolitik är en viktig inriktning att främja folkhälsan genom att minska de medicinska och sociala skadorna av alkohol. I det arbetet är det grundläggande att verka för att hela befolkningen har återhållsamma alkoholvanor där alkoholens skadeverkningar kan begränsas.

Alkohollagen utgör en av de bärande principerna i alkoholpolitiken och reglerar bestämmelserna om när, hur och var servering av alkoholdrycker får ske. Alkohollagen är en skyddslag, vilket innebär att de sociala aspekterna skall lyftas fram. Lagen poängterar att skyddsaspekter går före näringspolitiska bedömningar. I de fall alkoholpolitisk hänsyn ställs mot företagsekonomisk, ska alkoholpolitisk hänsyn ha företräde.

Alkoholpolitiska olägenheter med anledning av alkoholservering ska motverkas, samtidigt som hänsyn också ska tas till samhällsintresset att det finns serveringsställen så att människor kan samlas, äta, dricka och umgås både till vardag och till fest under ordnade förhållanden.

Laghänvisningar i detta dokument avser alkohollagen (2010:1622) om inget annat anges.

Tillämpning av alkohollagen

Bestämmelserna om servering av alkoholdrycker finns reglerade i alkohollagen (2010:1622).

Alkohollagen är en social skyddslagstiftning. Det är därför ingen självklar rättighet att få serveringstillstånd, utan det ska ses som en förmån från samhället.

Varje ansökan prövas individuellt mot bakgrund av en alkoholpolitisk helhetssyn grundad på alkohollagens bestämmelser och kommunens riktlinjer. Vid handläggning av serveringstillstånd görs bedömningar även utifrån föreskrifter i Folkhälsomyndighetens författningssamling, förarbeten till lagstiftningen och praxis fastställd via rättslig prövning. Varje beslut motiveras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet

Beslutsmyndighet för serveringstillstånd är kommunerna, alkohollagen 8 kap. 1 §. Kommunen och Polismyndigheten har tillsyn över efterlevnaden av de bestämmelser som gäller för servering, alkohollagen 9 kap. 2 §.

I Överkalix kommun är Bygg- och Miljönämnden ansvariga för att fullgöra kommunens åtaganden enligt alkohollagen och anslutande föreskrifter.

Syfte med riktlinjen

Riktlinjerna ska:

- i grundläggande delar återge vad som gäller enligt lag och andra författningar för alkoholservering.
- ange vad kommunen väger in gällande alkoholpolitiska olägenheter samt annan hänsyn som lokala förhållanden ger anledning till.
- bidra till att säkerställa goda bedömningar och hög kvalitet när det gäller tillståndsgivning och tillsyn vid alkoholservering i Överkalix.
- bidra till nödvändig information för att försäljning och servering av folköl inte ska föranleda några olägenheter i fråga om ordning och nykterhet.

Mål

Överkalix Kommun ska:

- i samverkan med tillståndshavare och berörda myndigheter verka för en god restaurangkultur och ansvarsfull alkoholhantering.
- ha god kommunikation med berörda företag gällande tillämpning av aktuella bestämmelser för försäljning och servering av folköl.
- ha en väl fungerande tillsyn av folkölsförsäljning och alkoholservering.
- arbeta efter de nationella strategier som finns på området.

Kommunens information

Enligt 8 kap. 9 § i alkohollagen har kommunen en skyldighet att informera om vad som gäller enligt denna lag och anslutande författningar.

- Kommun arrangerar regelbundet krögarträffar för att avhandla aktuella tillståndsfrågor, bestämmelser och ansvarsfull alkoholservering.
- Information kring centrala bestämmelser lämnas i samband med expediering av tillståndsbevis.
- Information finns på kommunens hemsida, overkalix.se. På sidan finns information om serveringstillstånd, regler gällande kunskapsprov och hur dessa genomförs samt hänvisning till gällande lagar och aktuella avgifter.
- Information finns via dessa riktlinjer

När behövs serveringstillstånd?

Försäljning får endast ske om det föreligger rätt till det enligt alkohollagen. Försäljning innebär varje form av tillhandahållande av dryck mot ersättning. Det betyder till exempel att en alkoholdryck som ingår i en entréavgift eller deltagaravgift också är servering.

Serveringstillstånd krävs inte för servering som ordnas:

1. Vid ett enstaka tillfälle för vissa i förväg bestämda personer. Det vill säga att det inte får vara en verksamhet som återkommer regelbundet. Bröllop och jubileumsfester är exempel på enstaka tillfälle och
2. utan vinstintresse det vill säga att det inte får finnas vinstintresse vare sig från försäljningen av dryckerna eller från någon annan del av arrangemanget och
3. utan annan kostnad för deltagarna än kostnaden för inköp av drycker och det vill säga avgift för till exempel mat eller inträde får inte förekomma och
4. i lokaler där det inte bedrivs yrkesmässig försäljning av alkohol- eller lättdrycker, det vill säga att tillstånd krävs om lokalen exempelvis är ett café eller en butik där drycker säljs i vanliga fall.

Om deltagarna dricker egna alkoholdrycker eller om värden/arrangören bjuder på alkoholdrycker eller säljer dryckerna till självkostnadspris (inköpspris) behövs heller inget tillstånd, under förutsättning att ovanstående kriterier är uppfyllda.

Ansökan och avgifter

Ansökan om serveringstillstånd görs på Överkalix kommuns hemsida via E-tjänst eller via blankett som kan fås av handläggare. Till ansökan ska bifogas de handlingar som krävs enligt tillhörande anvisning. Det är sökandes ansvar att se till att samtliga handlingar kommer in. Inkommen ansökan behandlas enligt alkohollagen (2010:1622). Handläggningen påbörjas när ansökningsavgiften är betald och ansökan komplett.

I alkohollagen 8 kap. 10 § anges att kommunen får ta ut avgift för prövningen enligt de grunder som beslutas av kommunfullmäktige. Kommunen får även ta ut avgift för tillsyn enligt alkohollagens 9 kapitel av den som har serveringstillstånd och av den som bedriver anmälningspliktig detaljhandel med eller servering av folköl.

Uttag av avgift sker enligt självkostnadsprincipen. Aktuella ansöknings- och tillsynsavgifter finns publicerade på kommunens webbsida, overkalix.se. Avgifter som avser prövning av en ansökan betalas inte tillbaka om serveringstillstånd inte medges.

Hur länge tar det?

Enligt alkoholförordningen § 5 (2010:1636) ska kommunen fatta beslut i ett ärende om serveringstillstånd inom fyra månader från det att ansökan är fullständig. Om det är nödvändigt på grund av utredningen får handläggningstiden förlängas med högst fyra månader.

Kommunen ska informera sökanden om skälen för att handläggningstiden förlängs innan den ursprungliga tidsfristen har gått ut.

Handläggningstiden påbörjas efter att ansökan bedöms vara komplett. Sökanden kommer att bli delgiven detta skriftligen (post eller mejl) från handläggaren som tilldelats ärendet.

Överkalix kommuns ambitioner för handläggningstider är:

- Stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten samt slutet sällskap, 10 arbetsveckor.
- Tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten, 8 arbetsveckor.
- Tillfälligt serveringstillstånd till slutet sällskap, 2 arbetsveckor.
- Övriga ärenden från två arbetsveckor upptill maximalt 9 arbetsveckor.

Inhämtning av remissyttranden vid prövning

I 8 kap. 11 § i alkohollagen anges att en ansökan om stadigvarande serveringstillstånd inte får bifallas utan att Polismyndighetens yttrande har inhämtats. Detsamma gäller, om det inte rör sig om arrangemang av endast obetydlig omfattning, tillfälligt serveringstillstånd för servering till allmänheten.

Vid handläggning av stadigvarande tillstånd och tillfälligt tillstånd för servering till allmänheten inhämtas i normalfall även yttranden från:

- Räddningstjänst – Kontrollerar lokalernas lämplighet ur säkerhetssynpunkt.
- Bygg- och miljönämnden – Miljökontoret bedriver tillsyn enligt livsmedelslagen och yttrar sig om lokalens lämplighet ur störningssynpunkt.
- Socialnämnden – Yttrar sig gällande eventuella sociala risker och olägenheter.
- Skattemyndigheten – Inkommer med registerutdrag gällande skatter, arbetsgivaravgifter och moms.
- Kronofogdemyndigheten – Inkommer med registerutdrag gällande eventuella skulder.
- Andra remissinstanser efter behov.

Ett serveringstillstånd kan utifrån remissyttrandena utfärdas med villkor för att servering ska få ske.

Villkor vid meddelande av serveringstillstånd

Enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer kan en kommun när den meddelar tillstånd också meddela olika slags villkor. Syftet är att motverka alkoholpolitiska skadeverkningar.

Villkoren kan endast meddelas vid beslut om serveringstillstånd. Dit räknas också beslut om utökning av ett gällande tillstånd, till exempel förlängd serveringstid och utökning av serveringslokal eller annat serveringsutrymme. Villkoren får inte vara generella utan behovet ska bedömas i varje enskilt fall.

Genom villkor kan tillståndsmyndigheten till exempel förordna om:

- Att ordningsvakter ska finnas
- Vilka serveringstider som ska gälla
- Vilka serveringslokaler som får utnyttjas och hur
- Att alkoholdrycker endast får serveras genom bordsservering

Serveringstider

Enligt alkohollagen 8 kap. 19 § är normala tider för alkoholservering från klockan 11.00 till 01.00. Om det finns risk för störningar kan kommunen besluta om kortare serveringstid. I Överkalix kommun gäller 11.00 till 01.00 om inte annat anges i tillståndet.

Det går att ansöka om serveringstider som sträcker sig utanför de ”normala” tiderna. Utökad serveringstid prövas särskilt i varje enskilt fall. Här läggs stor tyngd på risken för alkoholpolitiska olägenheter, att förhindra att problem uppstår som påverkar människors hälsa.

Serveringsstället ska vara utrymt senast 30 minuter efter serveringstidens utgång.

Vilka olika serveringstillstånd finns att söka?

Vad ett serveringstillstånd kan omfatta finns i alkohollagen 8 kap. 2 §:

Serveringstillstånd kan meddelas för servering till allmänheten eller i förening, företag eller annat slutet sällskap.

Tillståndet kan avse servering året runt eller årligen under en viss tidsperiod (stadigvarande serveringstillstånd). Det kan även avse en enstaka tidsperiod eller ett enstaka tillfälle (tillfälligt serveringstillstånd).

Stadigvarande tillstånd gäller tills vidare. Kommunen får dock om det finns särskilda skäl begränsa tillståndets giltighet till viss tid.

Serveringstillstånd kan gälla spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat eller en eller flera av dessa drycker eller preparat. Tillstånd att anordna provsmakning av alkoholdrycker enligt 6 och 7 §§ kan meddelas stadigvarande eller för enstaka tidsperiod.

Alkohollagen ställer i 8 kap. 12 § krav på sökanden, serveringstillstånd får endast meddelas den som visar att han eller hon med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden samt omständigheterna i övrigt är lämplig att utöva verksamheten.

Stadigvarande tillstånd

Stadigvarande tillstånd för servering till allmänheten, krav finns på serveringslokaler. Tidigare krav på eget kök och varierat matutbud har tagits bort vid ändring i alkohollagen 2026-06-01.

Stadigvarande tillstånd för servering till slutna sällskap, dessa är antingen en klubb rättighet, en festvåningsrättighet. Även här ställs krav på lämpliga serveringslokaler.

Serveringstillstånd för cateringverksamhet för slutna sällskap. För varje serveringstillfälle ska den lokal där serveringen äger rum anmälas till och godkännas av kommunen.

Tillfälliga tillstånd

Tillfälliga tillstånd kan avse servering till allmänheten eller till slutet sällskap. Tillstånd kan inte beviljas i lokal där det redan finns ett serveringstillstånd. Tillfällig servering förutsätter att det inte är fråga om regelbundet återkommande verksamhet. Tillfälliga serveringstillstånd avser enstaka tillfällen. Som vägledning medges normalt upp till cirka 10 per år.

Tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten kan också ges för en sammanhängande period. Som vägledning kan en sådan period i normalfallet vara upp till cirka två månader, men ges då endast en gång under en tolv månadersperiod. Om ansökningar återkommer kan verksamheten bedömas som stadigvarande. Då krävs stadigvarande tillstånd (så kallad säsongsrättighet).

För slutet sällskap kan ansökan endast omfatta ett tillfälle per ansökan. Vid bedömning om ett sällskap är slutet beaktas om det finns ett gemensamt intresse eller annat innehållsmässigt samband (exempelvis föreningsstadgar, styrelse- eller årsmötesprotokoll), omfattningen av det slutna sällskapet, hur medlemskap förvärvas samt utformningen av annonsering.

Kryddning av snaps

Tillstånd att krydda snaps regleras i 8 kap 3 §. Den som har ett stadigvarande tillstånd att servera spritdrycker har, efter anmälan till kommunen, rätt att krydda spritdryck för servering som snaps i den egna serveringsrörelsen. Kryddningen ska ske på det egna serveringsstället eller när det gäller cateringverksamhet på tillredningsstället.

Gårdsförsäljningstillstånd

Från och med den 1 juni 2025 finns det i enlighet med 5 a kap. alkohollagen (2010:1622) möjlighet att ansöka om tillstånd för småskalig gårdsförsäljning av alkoholdrycker. Tillstånd krävs och avser endast försäljning av egentillverkade alkoholdrycker.

Tillstånd får endast meddelas till småskaliga och oberoende tillverkare. Gårdsförsäljning ska ske från ett enda försäljningsställe, som är kopplat till tillverkningen.

Försäljning får endast ske till konsumenter som deltar i ett kunskapshöjande besöksarrangemang som anordnas av tillverkaren. Vid varje besökstillfälle får försäljningen till en enskild person inte överstiga:

- 0,7 liter spritdrycker
- 3 liter vin
- 3 liter starköl
- 3 liter andra jästa alkoholdrycker

Åldersgränsen för köp är 20 år. Försäljning får ske mellan kl. 10.00 och 20.00, om inte kommunen beslutar annat.

Bestämmelserna gäller under en försöksperiod om sex år från ikraftträdandet. Det innebär att eventuella tillstånd som längst kommer kunna beviljas till och med den 31 maj 2031.

Vid prövning av ansökan beaktar kommunen särskilt risken för olägenheter i fråga om ordning och nykterhet samt människors hälsa. Tillstånd får vägras om verksamheten, med hänsyn till exempelvis platsens belägenhet eller arrangemangets utformning, bedöms kunna medföra sådana risker.

Provsmakning av alkoholhaltiga drycker och preparat

Bestämmelser om provsmakning finns i 8 kap. 6–7 §§ alkohollagen (2010:1622).

Provsmakning får anordnas av den som har stadigvarande serveringstillstånd eller efter särskilt tillstånd från kommunen. Vid arrangemang riktade till allmänheten kan även partihandlare ansöka om tillfälligt tillstånd.

Den som bedriver tillverkning av alkoholdrycker kan under vissa förutsättningar erbjuda provsmakning vid tillverkningsstället efter anmälan eller särskilt tillstånd.

Undantag - alkoholservering på särskilda boenden

I alkohollagen finns ett undantag från kravet på serveringstillstånd för servering av spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat till boende och besökare till denne på särskilda boenden som avses i socialtjänstlagen och i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Detta undantag för servering på särskilda boenden finns reglerat i alkohollagen 8 kap. 1 b §:

Serveringstillstånd krävs inte för servering till en boende och besökare till denne på sådana särskilda boenden:

1. Som avses i 5 kap. 5 § andra stycket och 7 § tredje stycket socialtjänstlagen (2001:453) och 9 § 9 punkten lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, och
2. Vid vilka måltidsservice tillhandahålls.

Den som bedriver alkoholservering enligt första stycket ska utöva särskild kontroll (egenkontroll) över serveringen. För egenkontrollen ska det finnas ett för verksamheten lämpligt program.

Tillämpning

För att undantaget från kravet på serveringstillstånd ska gälla krävs att måltidsservice tillhandahålls vid det särskilda boendet. Vem som ansvarar för måltidsservicen saknar betydelse.

Servering av alkoholdrycker bör ha en naturlig koppling till måltider eller boendets gemensamma aktiviteter. Servering kan även förekomma vid särskilda tillfällen såsom festligheter eller liknande arrangemang inom boendet.

Servering får ske till boende och deras besökare. Verksamheten ska dock ha en sådan utformning att den inte kan likställas med servering till allmänheten.

Stadigvarande tillstånd till allmänheten

Vid allmän provning ska bedömas:

- Sökandens lämplighet (8 kap 12 § alkohollagen)
- Lokalens beskaffenhet (8 kap 15, 16 § alkohollagen)
- Befarade olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa (8 kap 17 § alkohollagen)

Vad krävs av sökanden - Lämplighetsprovning

Serveringstillstånd får endast meddelas den som visar att han eller hon med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden samt omständigheterna i övrigt är lämplig att utöva verksamheten samt att verksamheten kommer att drivas i enlighet med de krav som ställs upp i denna lag. Sökanden ska genom att avlägga ett prov visa att han eller hon har de kunskaper om denna lag och anslutande föreskrifter som krävs för att på ett författningsenligt sätt utöva verksamheten (8 kap 12 § AL).

Servering av alkoholdrycker är en socialt ansvarsfull uppgift. Kraven är därför högt ställda på sökandens lämplighet. Innan tillstånd meddelas krävs en utredning som gör sannolikt att sökanden kommer att bedriva verksamheten enligt lagens bestämmelser. Sökanden måste visa att hen med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt är lämplig.

Vid provning av en juridisk person riktas lämplighetskraven mot de fysiska personer som har ett betydande inflytande i rörelsen, till exempel verkställande direktör, styrelseledamöter, bolagsdelägare, platschef, finansiär eller aktieägare.

Tillståndsmyndigheten skall bland annat pröva:

- Sökandensandel - ekonomisk skötsamhet och eventuell tidigare brottslig belastning,
- Ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt.

Detta innebär att sökanden ska vara laglydig och ekonomiskt skötsam samt ha visat sig benägen att fullgöra sina skyldigheter gentemot det allmänna. Vid bedömningen görs en helhetsbedömning av sökandens ekonomiska skötsamhet över tid. Enstaka eller mindre förseningar av skatte- och avgiftsinbetalningar behöver inte i sig utgöra hinder för tillstånd, men upprepade eller allvarliga brister kan påverka lämplighetsbedömningen negativt.

Kravet på ekonomisk skötsamhet avser även andra bolag som personer med betydande inflytande är eller har varit verksamma i. Konkurs, betalningsbrister eller brottslig belastning kan påverka möjligheten att få tillstånd.

Det ska även finnas ekonomiska förutsättningar för att bedriva den aktuella verksamheten. För att styrka finansieringen ska en finansieringsplan bifogas ansökan som visar varifrån kapitalet kommer, en likviditetsplan för 8 veckor ska bifogas som visar de ekonomiska förutsättningarna för rörelsen. Om sökanden är ekonomiskt beroende av någon som är olämplig att finnas med i en serveringsrörelse påverkas möjligheten att få tillstånd. En bedömning görs också av i vilken mån sökanden är underkastad ekonomiska åtaganden som väsentligt begränsar möjligheten att bestämma över serveringsrörelsens drift, till exempel starkt begränsade leverans- eller marknadsföringsavtal.

Kunskapskrav

Personer med betydande inflytande i verksamheten ska ha kunskap i alkohollagstiftningen. Denna kunskap prövas normalt genom Folkhälsomyndighetens kunskapsprov, som genomförs hos kommunen.

Vid kunskapsprovet medges tre försök. Efter tre underkända prov avslås ansökan. Ny ansökan kan därefter lämnas in. Undantag från kunskapsprovet kan medges om motsvarande kunskaper kan styrkas på annat sätt, exempelvis genom tidigare serveringstillstånd eller ett godkänt prov som inte är äldre än fem år. Undantag kan även medges vid ansökan som avser ett enstaka tillfälle.

I mindre bolag bör minst hälften av de personer som har betydande inflytande och är aktiva i verksamheten uppfylla kunskapskravet. I större företag, där ägare och central företagsledning inte deltar i den dagliga driften, är det tillräckligt att kunskapen finns hos personer i operativ ledande ställning.

Krav på serveringslokal

Lokaler som används för servering till allmänheten eller för servering till slutna sällskap av den som har stadigvarande serveringstillstånd ska vara lämpliga från brandsäkerhetssynpunkt (8 kap 16 § AL).

Serveringstillstånd ska omfatta ett visst avgränsat utrymme som disponeras av tillståndshavaren. (8 kap 14 § AL).

För att serveringstillstånd skall kunna beviljas måste lokalerna uppfylla vissa grundkrav:

- Serveringsställets lokaler ska i sin helhet vara godkända utan anmärkningar av räddningstjänsten.
- Sökande måste också kunna visa att hen har dispositionsrätt till lokalen.
- Lokalen skall vara ändamålsenligt utformad och lätt överblickbar så att god ordning kan upprätthållas.

Om gemensamt serveringsutrymme beviljats ska varje tillståndshavare svara för ordning och nykterhet inom serveringsutrymmet samt för att alkohollagen i övrigt följs under den tid han eller hon bedriver servering där.

En grundläggande förutsättning för servering av alkoholdrycker att lokalen är registrerad som livsmedelsanläggning enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004.

Uteservering

Serveringstillstånd ska omfatta ett visst avgränsat utrymme som disponeras av tillståndshavaren (8 kap. 14 §).

Uteserveringen ska vara tydligt avgränsad från kringliggande område där servering inte får förekomma. Serveringsytan ska enkelt kunna överblickas av serveringspersonalen

Vid risk för alkoholpolitiska olägenheter på grund av uteserveringen eller risk för störningar av närboende kan kommunen vid tillståndsgivningen besluta om kortare serveringstid på en uteservering än de tider som gäller inomhus. Liksom en vanlig serveringslokal ska uteserveringen vara utrymd senast 30 minuter efter den serveringstid som beviljats. Detta gäller oavsett serveringstiden inne i serveringslokalen.

Serveringstillståndet för uteserveringen gäller tillsvidare vid beviljandet, såvida det inte rör sig om en tillfällig specifik tidsperiod. Nyttjanderätt för marken ska finnas. Sker det förändringar av nyttjanderätten till marken eller andra premisser som påverkar uteserveringen måste tillståndshavaren ansöka om nytt/förändring av beviljat serveringstillstånd.

Fristående uteserveringar, så kallade satellitserveringar, är inte godkända. Uteserveringen ska ligga i direkt anslutning till serveringslokalen, maximalt 15 meter ifrån, enligt gällande praxis.

Servering

I alkohollagen 8 kap.18 § anges vad som gäller för personal och serveringsansvar. För servering av spritdrycker, vin eller starköl får endast anlitas personal som är anställd av tillståndshavaren.

Den som är serveringsansvarig ska ha fyllt 20 år och vara lämplig för uppgiften med tanke på personliga egenskaper och omständigheter i övrigt.

Det finns undantag, bland annat kan inhyrd personal från bemanningsföretag få servera under tillståndshavaren. Personal kan inte hyras in eller lånas från andra företag. Vidare kan elever som deltar i en officiellt fastlagd restaurangutbildning som i ett led i utbildningen kunna praktisera på

restauranger med serveringstillstånd utan att vara anställda, om detta sker med utbildarens medgivande.

Det är inte tillåtet att bjuda på alkohol i kommersiella lokaler, det vill säga restauranger, krogar och pubar med serveringstillstånd.

Utöver ovanstående har tillståndshavaren att beakta att:

- Tillståndshavaren är skyldig att anmäla till kommunen den eller de personer som utsetts till serveringsansvariga.
- Anmälan ska även göras när en persons serveringsansvar upphör, till exempel när en serveringsansvarig slutar sin anställning eller skiljs från uppgiften
- Personalliggare ska föras av tillståndsinnehavaren.

Rumsservering och minibar på hotellrum

I alkohollagen 8 kap. 5 § anges att hotell som har restaurangverksamhet med serveringstillstånd i sina lokaler också får servera alkoholdryck på hotellrummet (rumsservering). På sådant hotell får även servering från minibar på hotellrummet ske.

Rumsservering får ske under de tider som tillståndshavaren själv bestämmer. Alla regler i alkohollagen måste dock följas och serveringsansvarig personal måste finnas på plats.

Enligt föreskrifter från Folkhälsomyndigheten gäller följande:

- Med minibar avses skåp med alkoholdrycker på ett hotellrum.
- Minibaren ska vara låsbar.
- Tillgång till minibar får endast lämnas till hotellgäst efter begäran från denne.

Tillgång till minibar får inte lämnas till gäst som inte fyllt 18 år. Inrättandet av minibar ska anmälas till kommunen.

Alkoholpolitiska olägenheter

Om alkoholservering på grund av serveringsställets belägenhet eller av andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa, får serveringstillstånd vägras även om övriga krav som uppställs i lagen är uppfyllda (8 kap 17 § AL).

Med alkoholpolitiska olägenheter menas i detta sammanhang att etablering av ett serveringsställe med alkoholservering eller utökad rätt till servering för ett befintligt serveringsställe riskerar att medföra samhälleliga problem. Dessa kan vara i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa.

I Överkalix kommun räknas detta som alkoholpolitiska olägenheter:

- De fall där polismyndighet avstyrker ansökan med hänvisning till ordningsproblem på serveringsstället eller i dess närmaste omgivning.
- De fall där miljökontoret avstyrker ansökan med hänvisning till att närboende utsätts eller riskerar att utsättas för bullerstörningar från serveringsstället.
- De fall där serveringstillstånd söks i områden där sociala och/eller missbruksproblem är kända.
- De fall där kommunen äger kännedom om missförhållanden på serveringsstället eller angående sökandens lämplighet.
- Om sökanden är känd för att, eller kan befaras, bedriva drogliberal verksamhet eller annat som inte är förenligt med seriös serveringsverksamhet, till exempel spel- eller sexklubbar eller arrangemang och shower med naket inslag, till exempel striptease.

Av betydelse för ett eventuellt tillstånd är även serveringsställets inriktning, till exempel om det handlar om en verksamhet med fokus på måltider, nöjesverksamhet eller en verksamhet som vänder sig till ungdomar.

Ett serveringstillstånd kan vägras redan vid farhågor om att alkoholpolitiska olägenheter kan uppstå. Berörd remissinstans eller nämnd redovisar i dessa fall vilka olägenheter det är fråga om samt grunden för befarade olägenheter. Ett beslut om avslag på en ansökan om serveringstillstånd ska sålunda vara väl motiverat utifrån omständigheterna i det enskilda fallet.

Lokaler i kommunens regi

För de lokaler som kommunen äger, och som i huvudsak nyttjas för barn- och/eller ungdomsverksamhet i kommunal regi eller med kommunalt stöd, ska restriktivitet råda för arrangemang där alkohol serveras. Om detta blir aktuellt bedöms varje ansökan enskilt utifrån arrangemangets karaktär.

Lokaler i närhet av fritidsgårdar och annan ungdomsverksamhet

Serveringstillstånd bör inte meddelas för serveringsställen som ligger i omedelbar närhet av fritidsgård eller annan ungdomsverksamhet. Serveringstillstånd kan dock medges till serveringsställen där möjligheten av samnyttjande av lokalen som fest-, förenings- och ungdomslokal är en förutsättning för lokalens existens.

Om detta blir aktuellt ska en noggrann utredning av de faktiska förhållandena göras.

Idrottsanläggningar/Nöjesanläggningar

Vid tillståndsprövning av ansökningar på idrottsanläggningar beaktas så att alkoholservering på anläggningen inte inkräktar på en av samhällets grundläggande alkoholpolitiska värderingar; att idrott och alkohol inte hör ihop.

- Serveringstillstånd medges inte i samband med idrottsevenemang, så som matcher eller liknande händelser.
- Serveringstillstånd medges inte när evenemang i huvudsak riktar sig till publik under 18 år.

Tillfällig servering till allmänheten

Tillfälliga tillstånd till allmänheten kan bli aktuella i samband med festivaler och evenemang. Alkoholserveringen ska ingå som en del i ett evenemang, som har annat huvudsakligt syfte än alkoholserveringen.

För att erhålla tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten ställs samma krav på sökandens lämplighet som för permanent tillstånd till allmänheten, enligt 8 kap 11,12 §§ alkohollagen.

Liksom för stadigvarande serveringstillstånd måste lokalen/området uppfylla vissa grundkrav:

- Serveringsställets lokaler ska i sin helhet vara godkända utan anmärkningar av räddningstjänsten.
- Sökande måste också kunna visa att han har dispositionsrätt till lokalen/området.
- Lokalen/området skall vara ändamålsenligt utformat och lätt överblickbart så att god ordning kan upprätthållas.

Beakta att:

- För verksamheten krävs en anmälan hos miljökontoret.
- alkoholfri dryck ska finnas att tillgå under hela den tid som servering av alkoholdryck pågår.
- Serveringsstället ska utgöras av en avgränsad yta.
- Betyggande tillsyn över serveringen måste garanteras.
- De personer som ansvarar för servering ska vara lämpliga för uppgiften. Detta är liktydigt med att de krav som ställs på sökande för tillsvidarestillstånd.
- Kassaapparat med vanliga kassarutiner krävs. Tillståndsmyndigheten kan kräva särredovisning av verksamheten.
- En grundförutsättning för tillstånd är att remissinstanserna tillstyrkt och rätten att disponera marken kan styrkas, detta gäller även särskild lokal.
- Tillstånd kan förenas med villkor om ordningsvakter efter samråd med polismyndigheten.
- Alkoholservering till väsentligt lägre pris än normalpris får ej förekomma.
- Vid prövning av arrangemanget och serveringstidens längd har yttrande från miljökontoret samt polismyndighetens bedömning av risk för störning och oordning stor betydelse.

Festivaler och andra evenemang

Serveringstillstånd beviljas inte i samband med idrottsevenemang eller arrangemang som riktar sig till ungdomar under 18 år.

Beroende på festivalens/eventets karaktär och inriktning kan servering av spritdrycker nekas.

Motivering: Under festival/eventets arrangemang är det många ungdomar i rörelse, vilka Alkohollagen särskilt syftar till att skydda. Servering av spritdrycker ökar risken för en högre berusningsnivå. Med en högre berusning ökar riskerna för alkoholpolitiska olägenheter, ökad risk för våldsbrott.

Alkoholen är sedativ (hämningarna minskar), vilket innebär att man gör saker i ett berusat tillstånd man inte skulle ha gjort i ett mindre påverkat tillstånd. Detta medför ökade psykosociala samt samhällsekonomiska kostnader i form av främst våldsbrott, men även fylleri. Detta medför att främst Polismyndigheten/ordningsvakter samt sjukvården blir överbelastade de aktuella tillfällena, vilket för med sig att allmänheten blir lidande av detta.

Laghänvisning, alkohollagen 8 kap. 17 § ”Om alkoholservering på grund av serveringsställets belägenhet eller av andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa, får serveringstillstånd vägras även om övriga krav som uppställs i lagen är uppfyllda”.

Tillfällig servering till slutna sällskap

Ett slutet sällskap är en begränsad krets av personer med någon form av gemensamt intresse.

Annonsering och affischering som vänder sig till allmänheten är inte tillåtet.

Servering medges inom normtiden, klockan 11.00 – 01.00.

Ansökan kan endast omfatta ett tillfälle per ansökan och beviljas för högst tio gånger per år och sökande. Om det är återkommande evenemang ska du istället ansöka om ett stadigvarande serveringstillstånd.

Beakta att:

- Förening eller företag som söker tillstånd ska ha en tillfredsställande organisation. Det ska även ha ett namn som kan särskiljas från andra och ha antagit stadgar som överensstämmer med det som är brukligt för förening/organisation.
- Sökande som tilldelats organisationsnummer av skattemyndigheten anses i normalfallet uppfylla dessa krav. Utöver det krävs att föreningen visat sig vara i stånd att bedriva ideell eller annan verksamhet samt att verksamheten kan bedömas bli bestående.
- Protokoll som visar styrelsens sammansättning ska redovisas samt vem som är firmatecknare eller som tecknar föreningen.
- Senaste verksamhetsberättelse ska bifogas
- Serveringslokalen får inte vara öppen för insläpp av nya gäster under pågående tillställning och medlemskort får inte säljas vid ingången.
- En privatperson kan inte söka serveringstillstånd för ett slutet sällskap, serveringstillstånd meddelas endast förening, företag eller yrkesmässig verksamhet.

Alkoholdrycker som inte medges enligt serveringstillstånd

På serveringsställe där serveringstillstånd gäller får ingen dricka eller tillåtas dricka andra alkoholdrycker än sådana som har serverats i enlighet med tillståndet, alkohollagen 8 kap. 24 §. Detta gäller emellertid inte på hotellrum.

Det är inte heller tillåtet att dricka eller tillåtas dricka alkoholdrycker på ett serveringsställe där alkoholdrycker inte får serveras. Detta förbud gäller även för lokal som yrkesmässigt upplåts för sammankomster i slutna sällskap vid vilka mat eller dryck tillhandahålls av innehavaren eller genom dennes försorg och där servering av alkoholdrycker inte är tillåten.

I 8 kap. 24 § anges också att alkoholdrycker som inte får serveras i en lokal inte heller får förvaras i lokalen eller tillhörande utrymmen. Förbuden gäller inte i fråga om folköl.

Marknadsföra med hjälp av alkohol

Det är inte tillåtet att marknadsföra varor, tjänster eller arrangemang med hjälp av alkoholdrycker. På serveringsstället får reklam som är påträngande eller direkt uppmanande till att dricka alkohol inte förekomma. Vad som gäller vid marknadsföring av alkohol finns angivet i alkohollagens 7 kap.

Det är inte tillåtet att locka kunder med extrapriser som till exempel:

- Kom klädd i ”kvällens tema” så handlar du billigare i baren!
- Köp två drinkar – betala för en!
- De 50 första gästerna blir bjudna på en drink (krögaren får bjuda på alkoholfritt).

Däremot kan serveringsstället erbjuda som exempelvis:

- Happy Hour (så länge maten och de alkoholfria alternativen följer med i prissänkningen).
- ”Maträtt” med vin eller öl: 120 kr, med alkoholfritt alternativ 100 kr.

Tillsyn

Överkalix Kommun genomför förebyggande tillsyn, inre tillsyn och yttre tillsyn. Syftet med tillsynen är att se till att verksamheter drivs enligt lagar och bestämmelser, och att konkurrens sker på lika villkor. Tillsynen kan utgöra en hjälp för verksamheter att bedriva sin verksamhet på rätt sätt, men den kan också leda till förslag till ingripandeåtgärd som erinran, varning eller indraget tillstånd om lagar inte följs.

Förebyggande tillsyn

Förebyggande tillsyn sker genom information och dialog med sökande och tillståndshavare. Det kan även handla om utbildningar i Ansvarsfull alkoholservering.

Inre tillsyn

Inre tillsyn görs genom bland annat kontroll av uppgifter från olika myndigheter gällande ekonomi och vandel hos innehavare av tillstånd. Det kan även omfatta uppgifter från andra myndigheters tillsyner, bevakning av marknadsföring, samt hantering av restaurangrapporter.

Yttre tillsyn

Vid den yttre tillsynen kontrolleras att verksamheten följer alkohollagen och det givna tillståndet. Vid tillsynen kontrolleras bland annat ordningen på och utanför serveringsstället, berusningsnivå, att alkohol inte serveras underåriga eller märkbart påverkade och att marknadsföringen inte strider mot alkohollagen.

Tillsynen uppmärksammar om det förekommer narkotika eller diskriminering, om det finns brister i brandsäkerheten, men också att tillståndshavaren eller serveringsansvarig person är på plats.

Yttre tillsyn kan också bedrivas tillsammans med andra myndigheter, exempelvis med Skatteverket, Polismyndigheten och Räddningstjänsten genom så kallad samordnad tillsyn.

Tillståndshavare är skyldig att ge tillträde till lokalerna, lämna ut handlingar och uppgifter om verksamheten, och i övrigt utan ersättning vara till hjälp vid tillsynen.

Åtgärder vid överträdelser

Sanktionerna enligt alkohollagen består av:

- Erinran 9 kap 17 § alkohollagen
- Varning 9 kap 17 § alkohollagen
- Återkallelse 9 kap 18 § alkohollagen

Tillsynsmyndigheten får meddela en innehavare av serveringstillstånd en erinran, eller i allvarigare fall eller vid upprepade överträdelser, en varning om denne inte:

1. Uppfyller de krav som gällde för tillståndets meddelande, eller
2. Följer de bestämmelser som gäller för servering enligt denna lag eller de villkor eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Tillsynsmyndigheten ska återkalla ett serveringstillstånd om:

1. Tillståndet inte längre utnyttjas.
2. Det med tillståndshavarens vetskap har förekommit brottslig verksamhet på serveringsstället eller i anslutning till detta utan att tillståndshavaren har ingripit, eller
3. Tillståndshavaren har brutit mot denna lag eller vad som i övrigt gäller för tillståndet på ett sådant sätt att varning inte är en tillräckligt ingripande åtgärd, eller har tilldelats en eller flera varningar utan att de förhållanden som föranlett varningen har rättats till.

En erinran kan ges till tillståndsinnehavaren vid lindriga förseelser. Emellertid är inte avsikten att varje förseelse ska medföra påföljd. Om det uppenbarligen rör sig om ett enstaka tillfälle av mindre allvarlig art bör påföljd också kunna underlåtas.

Varning bör komma ifråga som en påföljd vid överträdelser som är allvarliga, dock inte i sådan grad att en återkallelse ter sig nödvändig. Det kan röra sig om brister i ekonomiskt hänseende eller personlig lämplighet, servering av underårig samt upprepade förseelser av i och för sig lindrig art. Varning åtföljas av utökade tillsyner och uppföljningar.

Om en tillståndshavare tidigare har tilldelats en eller flera varningar och gör sig skyldig till en ny förseelse som inte endast är bagatellartad eller underlåter att rätta till missförhållande som föranlett varning kan tillsynsmyndigheten överväga att dra in tillståndet.

Även vid en ordning där påföljderna trappas upp successivt finns det situationer då återkallelse måste ske utan föregående varning.

Exempel på sådana fall är:

- allvarlig ekonomisk misskötsamhet
- att tillståndshavaren gjort sig skyldig till brott som medför att innehavaren bedöms som olämplig
- att det förekommit brottslig verksamhet i eller i anslutning till serveringsstället med innehavarens vetskap utan ingripande
- att det visar sig att mer än tillfällig servering av underårig har förekommit
- att upprepade fall av ordningsstörningar har förekommit utan att tillståndsmyndigheten har fått kännedom om det.

Om den som innehar serveringstillstånd sätts i konkurs, upphör tillståndet att gälla omedelbart. Tillståndet upphör också att gälla när verksamheten säljs.

Lämna restaurangrapport

I början av varje år får tillståndshavare av stadigvarande serveringstillstånd en restaurangrapport för att rapportera föregående års försäljning.

1. Registrera uppgifterna direkt på Folkhälsomyndighetens webbplats.
2. Eller: fyll i restaurangrapporten och sänd den till Bygg- och Miljönämnden i Överkalix kommun.

Restaurangrapporten ska vara inne senast 1 mars varje år.

Uppgifterna som lämnas in används av kommunen, Länsstyrelsen och Folkhälsomyndigheten. De används för tillsyn, uppföljning, statistikbearbetningar och som underlag för beräkning av den årliga kommunala tillsynsavgiften. Uppgifterna omfattas av sekretess.

Meddela förändringar

Det är viktigt att meddela alla förändringar som sker utifrån vad som angetts vid ansökan, till exempel förändringar av:

- Styrelse för bolaget, kan krävas prövning enligt alkohollagens 8 kap 12 §
- Ägarförändringar i bolaget, kan krävas prövning enligt alkohollagens 8 kap 12 §
- Serveringsansvariga
- Ytor för servering av alkohol/ombyggnationer, ofta krävs en ansökan om förändringar i serveringstillståndet.
- Öppettider, vid förlängd tid krävs en ansökan om förändringar i serveringstillståndet.
- Förekomsten av rumsservering och minibar.
- Att serveringstillståndet ska upphöra.

Försäljning av folköl

Öl klass II (folköl) är en alkoholdryck som har en alkoholhalt som överstiger 2,25 men som understiger 3,5 volymprocent. Öl med högre alkoholhalt klassas enligt alkohollagen som starköl och får endast säljas på Systembolaget. Försäljning och servering av folköl regleras i alkohollagen (2010:1622). Varje handlare måste ha kunskaper om de regler som gäller vid försäljning av folköl.

En förutsättning för detaljhandel med folköl är att försäljningsstället är godkänt som stadigvarande livsmedelslokal samt att ett brett sortiment av matvaror tillhandahålls för försäljning i butiken. Utbudet kan utgöras av ett flertal konserver, mejeriprodukter, charkvaror, torrvaror, bröd, grönsaker och frysta varor. Glass, godis, chips, kakor och liknande, samt kaffe och te anses inte uppfylla kravet på tillhandahållande av matvaror.

Det ska även finnas ett sortiment av lättdrycker till försäljning i butiken som till exempel lättöl, läsk och vatten. Godiskiosker, tobaksaffärer, spel- och videobutiker får endast sälja folköl om de samtidigt uppfyller ovanstående krav.

Vid servering av folköl ska det också finnas ett brett sortiment av lättdrycker såsom lättöl, läsk och vatten på serveringsstället.

Servering av folköl ska ske med återhållsamhet och får inte föranleda några olägenheter i fråga om ordning och nykterhet. Den som säljer eller serverar alkohol har ett ansvar att förvissa sig om att den som köper eller serveras har fyllt 18 år. Folköl får inte säljas eller serveras till någon som är märkbart påverkad av alkohol eller annat berusningsmedel.

Folköl får inte heller lämnas ut om det finns särskild anledning att anta att varan är avsedd att olovligt tillhandahållas någon som inte uppfyller de två tidigare nämnda kraven – så kallad langning.

Anmälan och egenkontroll

För att sälja eller servera folköl måste en anmälan göras till den kommun där verksamheten bedrivs. Det är inte tillåtet att sälja eller servera folköl innan anmälan har gjorts. Anmälan görs till Bygg- och Miljönämnden i Överkalix kommun på särskild blankett.

Den som bedriver försäljning eller servering av folköl ska enligt alkohollagen (2010:1622) utöva särskild kontroll (egenkontroll) över försäljningen. Det innebär att det ska finnas ett skriftligt program som beskriver hur åldersgränser och andra bestämmelser i alkohollagen ska tillämpas och övervakas, vilka rutiner som finns för att undvika överträdelser av försäljningsbestämmelserna.

Vid tillsyn har kommun och polis rätt att kontrollera programmet. Avsaknad av egenkontrollprogram kan utgöra grund för åtgärd.

Tillsyn och kontroll

Kommunen och polismyndigheten har tillsyn över efterlevnaden av de bestämmelser som gäller för servering av alkoholdrycker. Kommunen och polismyndigheten har också tillsyn över detaljhandeln med folköl (9 kap 2 § AL).

Kommunen och Polismyndigheten ansvarar för tillsynen över försäljning och servering av folköl. I Överkalix är det Bygg- och Miljönämnden som utför den kommunala tillsynen som består av information och rådgivning, kontroll av verksamheten och av det upprättade egenkontrollprogrammet. Tillsynen kan genomföras samordnad med andra myndigheter eller enskilt.

Syftet med tillsynsbesöket är utöver kontroll av efterlevnaden av alkohollagen att upprätthålla en god kommunikation gällande tillämpning av aktuella bestämmelser för försäljning och servering av folköl.

Kontrollköp

I alkohollagen ges kommunen utrymme att genomföra kontrollköp på försäljningsställen som tillhandahåller folköl. Kontrollköpet genomförs av en person som ser ung ut men är minst 18 år. Kontrollköp är ett verktyg för dialog med näringsidkare som säljer folköl och ett kontrollköp kan inte utgöra grund för utredning eller sanktion enligt alkohollagen.

Sanktioner vid lagöverträdelser

En person som säljer alkoholdryck i strid med alkohollagens bestämmelser, det vill säga till någon som inte fyllt 18 år eller som är märkbart berusad, eller medverkar till langning, kan dömas till böter eller fängelse.

Om försäljningsbestämmelserna för folköl inte efterlevs av försäljningsstället kan kommunen antingen meddela en varning eller förbjuda försäljning i 6 eller 12 månader, alkohollagen 9 kap. 19 §.

Överklagan

Har du ansökt om serveringstillstånd och fått ett beslut som du är missnöjd med kan det överklagas skriftligt till Förvaltningsrätten i Luleå.

I överklagandet ska följande information finnas

- vilket beslut som överklagas
- varför du/ni anser att beslutet är oriktigt, och ange hur beslutet ska ändras
- vem som överklagar beslutet

Beslutet ska vara skriftligen undertecknat.

Du skickar ditt överklagande till den myndighet som fattat beslutet, som ska bedöma om överklagandet har inkommit i rätt tid, och som sedan skickar det vidare till förvaltningsrätten. Överklagandet ska lämnas eller skickas till Bygg- och Miljönämnden i Överkalix kommun.

För att överklagandet ska kunna prövas måste handlingarna vara kommunen tillhanda senast tre veckor från den dag då berörd part fick ta del av beslutet.

